

VÝROČÍ

Rok 2012 bude ve znamení řady různých výročí, která si budeme letos připomínat. Z historického hlediska můžeme považovat za nejdůležitější rok 1212 kdy byl panovník Přemysl Otakar I. trvale povýšen na krále a České království tak bylo potvrzeno. Z dnešního pohledu je nám bližší výročí roku 1992, kdy zaniklo Československo, ale ještě více, když v květnu byla zahájena kupónová privatizace, od které odvíjíme většinu dnešních akciových společností a pochopitelně též celou řadu novodobých emisí akcií, zejména listinných.

Ze světových událostí pak neznámější bude ta z roku 1912, kdy došlo k potopení parníku Titanic, tedy přesně přes 100 lety.

Zkrátka pokusíme se opět každý měsíc vybrat zajímavá výročí, které propojíme s naší současností a s naším muzeem.

No a hned na leden připadá jedno opravdu významné výročí. Připomínáme si 400 let od smrti Rudolfa II. Byl velmi vzdělaný, nebyl fanatickým katolíkem jako jeho příbuzní ve Španělsku, obdivoval vědu a byl zejména velkým milovníkem umění což předznamenalo vznik i jeho zcela výjimečné sbírky - kunstkomory.

Náš nadační fond zahájí letos jež pátý rok své činnosti a tak se můžete těšit na řadu zajímavých aktivit, tisk limitované emise cenin a pochopitelně jako každý rok i letos na naši účast na veletrhu Sběratel.

Praha 20. ledna 2012

Císař a král Rudolf II. (* 18. července 1552, Vídeň † 20. ledna 1612, Praha)

V pátek dvacátého ledna na svatého Fabiána léta páně tisícího šestnáctistého dvanáctého zemřel na Hradě Pražském jeho milost císař Svaté říše římské Rudolf V. z rodu Habsburků, dříve král český, uherský a chorvatský, arcivévoda rakouský, markrabě moravský etc. a po všechny časy rozmnožitel říše. My jej známe jako Rudolfa II. a v paměti ho máme spíš jako roztomilého vládce v podání Jana Wericha, který nechtěl panovat, ale věnovat se umění a vědám.

Pokud budeme uvažovat o nadneseném hodnocení a do jisté míry o karikatuře, pak byla jeho podoba vcelku dobře vystižena. Realita však byla založena na trochu jiných základech. Víme, že u něj propukaly výbuchy a záchvaty střídané trudnomyslností, stihomamy a nedůvěrou k lidem a tím odmítání audiencí, vyřizování listin a odmítání vladařských povinností. Původně se vše vykládalo jako dědičné rodové zatížení, pravdou ale je, že základem byl propukající syfilis, ale choroba byla dvorem tajena jako ochrana majestátu císaře. Již tehdy vznikala státní tajemství. Ještě v den smrti proběhla poněkud nedůstojná pitva. Mozek a srdce byly uloženy do nádob a nabalzamované tělo bylo od 8. února vystaveno v kostele Všech svatých na Pražském hradě. Pohřeb proběhl 1. října 1612 a jeho cínová rakev byla uložena do hrobky českých králů bez účasti kohokolí z rodiny Habsburků. Následující den se konala smuteční mše, jíž se zúčastnil jeho nástupce král Matyáš.

Matyáš nechal po smrti Rudolfa jeho sbírky zapečetit a nařídil soupis. Výsledkem bylo „že se na samých dukátech pozůstalo po něm čtyřímecířma centýřů zlata, šedesáte centýřů stříbra, nepojímaje se v to nádoby stříbrného, rozmanitého, drahého kamení a jiných kupodivu vzácných věcí, takže ten celý poklad byl šacován za sedmnácte milionů zlatých“. Podle zvyklostí se Matyáš podělil s ostatními členy rodiny. Základ sbírek získal Rudolf po svém otci císaři Maxmiliánovi II. a značně jí rozšířil. Naopak její zmenšování začalo už za jeho života, kdy zde začali krást lidé z jeho okolí např. komorník Filip Lang, ač mu nebylo nic dokázáno, kde svůj majetek vzal. V roce 1613 došlo k rozdělení obrazové sbírky, která měla přes 3.000 obrazů. Ke zmenšení sbírek přispěli i čeští stavové, kteří v roce 1619 rozprodali její část na úhradu výdajů za vojsko. Hodnota sbírky tehdy byla vyčíslena na 1.087.698 zlatých rýnských, tj. 6,39% z původní hodnoty. To málo co ještě zbylo odvezli Švédové. Zanikla tak jedna z největších sbírek na světě. Dnes obdivujeme jen torzo a takovou sbírku již nikdo nedá dohromady.

GRANÁT, KTERÝ UŽ NEOCHUTNÁTE

Granát je zajímavé slovo. V dnešní době má několik významů, ale jen málokterý je spojen s něčím k ochutnání. Tak jaký granát by to asi mohl být?

Asi nejstarším granátem jsou plody marhaníku granátového (*Punica granatum*), známá jako granátová jablka. V pořadí druhým granátem, který je již pojmenován podle tohoto plodu je granát minerál. Jeho pojmenování je zcela zřejmé, když tento drobný drahokam se sytě rudou barvou připomíná semena granátového jablka. Granát, tedy zbraň je název, který vlastně vznikl nejpozději a je pojmenováním vzniklým metaforicky, tedy na základě podobnosti s granátovým jablkem, které svým tvarem i naplněním drobnými prvky, které se po explozi rozlétnou opravdu trochu připomíná toto ovoce. Však také jeden z amerických ručních granátů je jmenuje ananas, podle podoby tohoto ovoce a struktury pláště s výraznými prvky.

Granátu, kterému se vlastně budeme dnes vzdáleně věnovat je ve skutečnosti pivo. Svůj název nezískalo náhodou a od granátů se opravdu odvíjí. Jednak mělo údajně podobnou barvu, ale hlavně vznikl v pivovaru v Hořicích. Hořice, tedy také Hořice v Podkrkonoší leží v okrese Jičín, co by kamenem (či granátem) dohodil od Nové Paky. Oblastí to Podkrkonošské, kde leží jedno z našich menších nalezišť českých granátů. Spojením tedy všech těchto faktorů vedlo k tomu, že správní oudové tohoto pivovaru pojmenovali své pivo „Hořický granát“.

Hořice měly svůj pivovar asi již před rokem 1620 a patřil rodu Smiřických ze Smiřic, což byl jeden z nejvýznamnějších českých rodů. Protestantský rod, který byl proti Habsburkům však postupně vymíral. V roce 1630 zemřel Jindřich Smiřický ze Smiřic, čím vymřel rod po meči. Majetek postupně přebíral Albrecht Václav Eusebius z Valdštejna, ten však zemřel v roce 1634 v Chebu. O majetek pak usilovala Markéta Slavatová, rozená Smiřická, ale její smrtí v roce 1654 rod vymřel definitivně i po přeslici. Pivovar střídal různé majitele a nakonec byl v majetku invalidního fondu jako nadační jmění.

Léta 1865-1873 označovaná za tzv. grünerské období znamenalo nejen pro České země silný ekonomický rozvoj, kdy vznikaly nové podniky jako houby po dešti a to jak průmyslové strojírný tak i cukrovary a v neposlední řadě také pivovary. I hořičtí občané pojali myšlenku na postavení nového moderního pivovaru. Když pivovar oslavil v roce 1923 půl století své činnosti, vydala správa pivovaru pamětní spis, který uspořádal člen správní rady a hořický zvěrolékař MVDr. Josef Fejfar a tak z něj dnes můžeme čerpat.

V roce 1871 se sešel přípravný výbor hořických občanů s návrhem postavit zcela nový pivovar a to ve formě akciové společnosti. Ten měl konkurovat dosavadnímu pivovaru. Předsedou výboru se stal pokladník Záložny a půjčovny občanské v Hořicích Petr Erban. Komise vytypovala dvě místa pro novou stavbu a to na tzv. Habru nebo v Bílsku. Byl vypracován předběžný projekt s rozpočtem 300.000 zlatých. Taková částka však nenašla tolik nadšenců a podpora projektu poněkud ochabla. Přípravný výbor však oslovil C. k. nadační velkostatek v Hořicích, který spravoval pivovar pro invalidní fond a nabídl, že svůj pivovar prodá. Tím odpadla i starost s konkurencí nového pivovaru a po krátkém jednání byla 5. září 1872 smlouva o prodeji pivovaru. Kupní cena byla sjednána na 70.000 zlatých. První třetinu t.j. 23.333 zl. a 33½ krejcaru zaplatili při podpisu smlouvy akcionáři, kteří podepsali jako první upisovací přihlášky a poskytli tak dobrovolnou půjčku. Zbytek se pak zavázali rukou společnou a nerozdílnou se vším svým pohyblivým i nepohyblivým jměním od 1. září 1872 úrokovat 6% a splatit do deseti let počínaje 1. lednem 1873 včetně připočtených úroků.

Za právo várečné bylo zapláceno 5.000 zlatých. K pivovaru náležela varna, vlastní sladovna s bytem pro sládky, maštal, sklepy, nádvoří před varnou i kousek od zámku, vodovod vedený z Vondráčkovy studně, kašna, obytné stavení (bývalá vinopalna), špejchar se dvorem a stavební pozemky v celkové výměře 725,5 m². Současně musel majetek nový vlastník převzít i věcná břemena. Obyvatelé hořického zámku měli vyhrazené právo odběr vody z pivovarského vodovodu a hořický farář měl podle listiny z 23. února 1805 právo z každé várky na jedno vědro piva (56½ litru) a dvě putny mláta a to bezplatně. Kromě toho měl právo na tři měřice ječmene a piva co v domácnosti spotřebuje. Přece jen šlo o poněkud starší závazek, který v době průmyslového věku nebyl založen na podnikatelském základě a tak byly tyto povinné dávky přihlášeny k vykoupení C. k. finančním ředitelstvím. Jednání byla dokončena až v roce 1880 a bylo sjednáno vykoupení v částce 3.590 zl. rozložených do dvaceti ročních splátek.

Každý pivovar se však musel také starat o dostatečné zásoby ledu. Nadační pivovar používal kdysi k tomuto účelu rybník v nedalekých Bašnicích, který však

Dva pohledy na původní tzv. starý pivovar, asi 1880-1889

velkostatek prodal již 4. června 1870 výboru pro zřízení cukrovary založeném jako „Hořická společná rolnická cukrovárna u Dobré Vody“. Nově tak pivovar podepsal s cukrovary smlouvu, kterým mu bylo přiznáno právo, aby na ploše 1½ jitra (což je asi 0,86 ha) mohl na rybníku ledovat a led odvážet.

Nově připravovaná společnost tak získala stávající hořický pivovar. Jenže ten byl v žalostném stavu. V pivovarnickém časopisu „Kvas“ o něm napsal sládek František Choudoušský: „Ruční pivovar hořický byl podstatně jednoduchého zařízení. Sladovna malá s jedním stokem kamenným a hvozdem-valachem. Ve varně kád' vytesaná a jalová ze dřeva. Chladnice železná. Spilka špatně větraná. Sklep nepatrný, sice nový z hořického pískovce, pěkně postavený, ale s lednicí nedostatečnou. Voda na várku se přivázela z potoka půl hodiny vzdáleného, neboť voda ze studně na dvoře byla tvrdá. Vystavovalo se sedm věder piva denně.“

Prvním sládkem byl zvolen 14. listopadu 1872 sládek z Vrchlabí Theodor Franz s platem 1.200 zlatých ročně, s podílem 5% z čistého výtěžku a nárokem na 60 věder piva, 80 centů uhlí ročně a byt. První várka piva byla uvařena 17. března 1873 a první výstav proběhl 1. května 1873 a to celý sud (226 litrů) za ceně 19 zlatých. Josef Fejfar k události první várny ve svém spisu uvádí: „Akciónáři sešli se po 8. hodině ráno v hostinci p. Josefa Poura a odebrali se v 9 hodin k službám božím do kostela. Po mši svatě šli společně do pivovaru a farář, důst. pán Bohumil Hakl po vhodném proslovu varnu vysvětil. Pak promluvil předseda p. Petr Erban a odevzdal pivovar panu sládkovi. Večer byla u p. Jos. Poura volná zábava.“

Jak si jistě všimnete, stále se hovoří o podílu akcionářů na zakoupení pivovaru a o jejich setkání, ale zatím žádná zmínka o společnosti a akciích. Vše je dáno tím, že akciová společnost stále nebyla ustavena. Tak tedy pivovar začal vařit pivo, ale založení podniku se jaksi vlekl. Podle záznamů C. k. krajského soudu v Jičíně byl „Akciový pivovar a sladovna v Hořicích“ zapsána do obchodního rejstříku 29. července 1874 na základě notářského spisu ze dne 17. července 1874 a také povolení C. k. ministerstva vnitra ze dne 29. prosince 1873. Stanovy společnosti přijaté akcionáři 10. února 1874 byly schváleny výnosem C. k. místodržitelství v Praze dne 13. března 1874. Podle stanov byla společnost akciová zřízena za účelem vystavění a řízení pivovaru se sladovnou, jakož i řízení prodeje uvařeného piva, sladu a vedlejších výrobků a to na dobu určitou dvaceti let. Akciový kapitál ve výši 70.000 zlatých byl rozdělený na 350 akcií na jméno po 200 zl. s možností jeho zvýšení až na 300.000 zl. Přestože v úředních pramenech není nikde zmínky o jiné výši kapitálu, je s podivem, že rozvaha za správní rok 1872-1873 uvádí k akciích trochu něco jiného. Jednak uvádí položku upsaných akcií v částce 51.200 zl., ale také částku neupsaných akcií v částce 48.800 zl. Lze se tedy domnívat, že na úplném počátku byl plánován kapitál ve výši 100.000 zlatých rozdělený na 500 akcií po 200 zl. Vzhledem k tomu, že se však plány změnilly, byla definitivní verze stanov schválena se zapsaným kapitálem 70.000 zl., který tak pokryl jen pevně upsané akcie. Můžeme tak opravit záznam v katalogu akcií o tento nově zjištěný fakt, zejména o počet kusů v emisi 1874, stejně jako o další údaje z pozdějších let.

Do čela akciové společnosti bylo jmenováno šesti členná správní rada, kde kromě pokladníka záložny Petra Erbana zasedl Hynek Raiman, majitel domu a kamenných lomů v Hořicích, továrník Bedřich Hirsch, hostinský Josef Pour, ředitel cukrovary Matouš Jezbera a mlynář Josef Růžička, všichni z Hořic. Kromě toho správu pivovaru vedl deseti členný výbor v čele s předsedou Theodorem Franzem, který rezignoval na místo sládky a na jeho místo nastoupil František Choudoušský. Na rozdíl od Franze byl Choudoušský mladým a moderním sládkem a tak správní výbor předpokládal spolupráci obou dvou. Bohužel staré názory se střetly s novými a ještě v průběhu roku 1874 se oba svých míst vzdali.

A1811 – Akcie pivovaru a sladovny v Hořicích vydaná 1. 10. 1880 na 100 zl., vytiskla tiskárna Em. Starý v Praze, navrhl a ryhl Karel Maixner

Jak napsal Chodounský do Kvasu, byl pivovar zastaralý a tak hlavní činnosti správní rady i výboru souvísela s úpravami a modernizací převzatého pivovaru, aby se dosáhlo vyšší výroby a zejména lepší jakosti. Postaveny byly nové sklepy s lednicí na Parkáně, další lednice u varny a velký komín. Rekonstruována byla sladovna a pořízen nový hvozď. Ve špýcharu byla později postavena další lednice a ležácké sklepy.

Hospodářská krize po krachu Vídeňské burzy v letech 1876-1878 znamenala všeobecný propad výroby a zasáhla i hořický pivovar. Správní rada v čele s původními iniciátory založení akciového pivovaru se nevzdávali naděje postavit opravdu nový a moderní pivovar, teprve však v roce 1880 se začali k myšlence vracet a přistoupili k předběžným pracím na projektu. Ten vyhotovil ing. J. Rosenberg z Jihlavy. Se stavbou nových sklepů bylo počato v roce 1885. Nový pivovar byl postaven 300 metrů od původního pivovaru. Stavba provedli stavitelé František Poličanský a Augustýn Erban. V roce 1890 došlo k přestavbě bytu sládků a o čtyři roky později byla ještě přistavena nová lednice, spilky a chladírny. Tato zakázka byla udělena stavitelům K. Šťastnému a Bohdanu Všetečkoví. V roce 1895 byl rozbourán původní špýchar a stavba nové varny podle plánů firmy Novák a Jahn v Praze, která dodala strojní zařízení, byla dokončena o rok později. S novým stoletím byl pivovar elektrifikován. Elektrické osvětlení a pohon motorů dodala firma Alois Duda, Král. Vinohrady v roce 1901.

My bychom se však měli vrátit i k otázkám vedení pivovaru, ke kapitálu a k akciím. Při vzniku společnosti byla určena doba existence firmy na dobu určitou, tedy dvacet let. Jelikož se však pivovar úspěšně zavedl, rozhodla valná hromada konaná 4. dubna 1880 o změně článku stanov a to tak, že společnost dále bude existovat na dobu neurčitou. Stejným zápisem jako doba neurčená, byl zapsán do rejstříku i kapitál ve výši 70.000 zlatých rozdělený na 700 akcií na jméno po 100 zl. Zápis byl proveden 18. prosince 1880, ale jak víme z akcií, byly první z nich datovány 1. října 1880. Zde se dostáváme do rozporu se zápisem v soudních knihách a informací, kterou sepsal dr. Fejfar v pamětním spise. V něm o kapitálu uvádí mj.: „Dne 30. listopadu 1885 byl usnesením valné hromady snížen na 60.000 zl.r.m. a dle 5. čl. stanov byla jistina ta rozdělena na 600 akcií po 100 zl.r.m. V roce 1896 byl zvýšen opět na 70.000 zl.r.m. (700 akcií po 100 zl.) a v roce 1902 na Kor.175.000 (875 akcií po 200 korunách).“ O tomto dočasném snížení, ale není nikde ani zmínky. Z dostupných akcií víme, že od č.605 nesou 4 ks data z let 1882-1883. Kusy č.610-700 jsou datovány dnem 1. října 1896. Všechny kusy nesou údaj kapitálu 70.000 zl. a jsou tištěny v původní podobě, jen razítko pivovaru se u kusů z roku 1896 liší. Jediné vysvětlení by snad bylo jen v zápisech z valných hromad, které neznáme. Navíc rozdílná data ve vydání akcií spíše vypadají na postupnou výměnu původních akcií, které se nepodařilo všechny stáhnout z oběhu v roce 1880 nebo snad možné pouze tak, že z důvodu čistě finanční bilance byl kapitál na určitou dobu snížen vzetím části akcií z oběhu, aby se po narovnání bilancí opět vrátil na danou vyšší aniž by zápis u krajského soudu byl proveden. Ten zaznamenal změny ve správní radě z roku 1882 a následně až 1887. Změna kapitálu je poznamenána teprve zápisem 29. ledna 1902, o kterém Fejfar také píše. Šlo o zvýšení, které projednala valná hromada 20. října 1901 na částku 175.000 K vydáním 175 nových akcií po 200 K. A následná konaná 23. března 1902 rozhodla o budoucím zvýšení kapitálu až do 600.000 K s tím, že o něm rozhodne na návrh správní rady valná hromada, která schválí podmínky pro vydání akcií. Šlo vlastně o předběžné schválení rozsahu možného zvýšení s tím, že stejně konkrétní výši, emise a počet akcií včetně ceny upisovaných akcií se určí dodatečně.

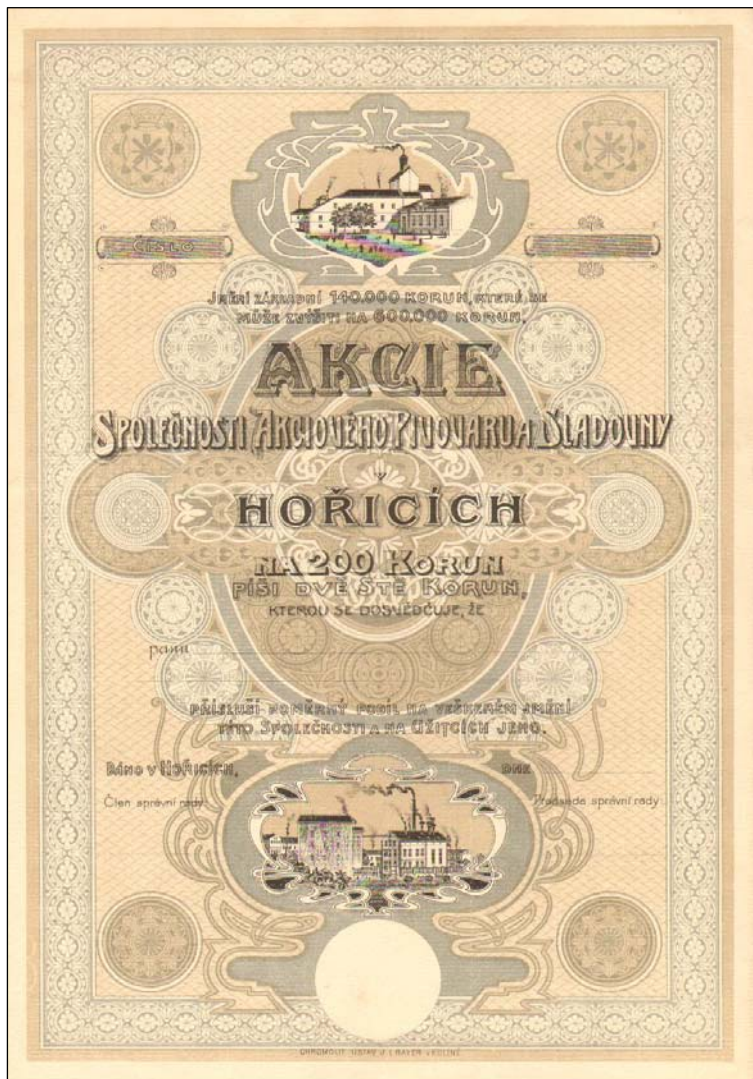

Dobové záběry novostavby pivovaru asi r.1900 (nahore pohlednice T.Kučery)

Přes schválení možného zvýšení kapitálu v roce 1902, došlo na něj až o 15 let později. K takovému kroku přistoupila mimořádná valná hromada dne 20. května 1917, která schválila zvýšení kapitálu na 300.000 korun vydáním 625 nových akcií po 200 K. Emisní kurz byl stanoven na 210%. Zajímavé je, že kusy vydané v roce 1902 a 1917 jsou shodné. Byly

< Dobový reklamní kalendář pivovaru a sladovny v Hořicích z roku 1910

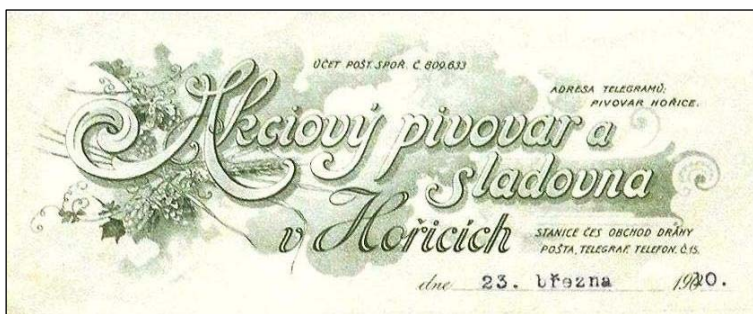
< A0848 akcie vydaná v roce 1902, blanket, vytiskla tiskárna J. L. Bayer v Kolíně, formát 232x360 mm

vytištěny nejen ze stejných podkladů, ale zcela určitě i najednou. Na všech kusech je uveden kapitál 140.000 K, tedy ten před zvýšením v roce 1902. Proč vlastně byly vydány akcie, aniž by se změnil kapitál?. Odpověď zřejmě leží v zákoně o zavedení korunové měny a tedy možné výměně původních akcií na 100 zl. za nové po 200 K. V té době asi pivovar zvažoval i zvýšení kapitálu a tak nechal vytisknout nové akcie k plánované výměně včetně kusů pro chystané zvýšení kapitálu až na 600.000 K. Kusy byly použity jak pro emisi 1902, tak zůstaly i pro zvýšení v roce 1917, kdy byla použita polovina akcií. Ostatní sloužily, podobně jako i v jiných firmách jako rezervní kusy pro případ umožování ztracených kusů a výměny. Doloženy jsou dva duplikáty z 9. srpna 1924. K výměně stožlatkových akcií však nakonec nedošlo a tak ještě zůstalo k dispozici dostatek blanketů.

Valná hromada v roce 1917 přijala i změnu stanov, která rozšířila předmět podnikání o výrobu a prodej sodové vody, šumivých limonád, ovocných vín a poživatin všeho druhu. To souviselo s válečnou výrobou. Tato činnost byla prakticky využita na konci války a krátce po ní. Pro svoji zbytečnost byl valnou hromadou ze dne 6. května 1928 článek zrušen.

Již byla zmíněna válečná výroba. Josef Fejfar o této době píše: „Válka zasáhla rušivě nejen v závodě našem, nýbrž v pivovarnictví vůbec. Reelní naše zásada vařiti pivo jen ze sladu a chmele musela být opuštěna, když surovin těch více nebylo. Nikdy ani ve snu nenapadlo našemu sládkovi, že bude vařiti pivo ze syrové i sušené řepy cukrovky, bramborové moučky, cukru, čiroku a kukuřice. Bylo to také pivo, a pivo se, ale s divnými pocity resignace. A když válka pro nás tak šťastně skončila a bylo dovoleno vařiti pivo a opět ze sladu a chceme, ač jen 5° a postupně vždy silnější, jak rád se pak každý pivovarník zaradoval nad tím příznivým obratem a zvolal z plna srdce svého „Dej Bůh štěstí!“ Je dnes opravdu trochu nemyslitelné z čeho všeho se dá vařit pivo a co byli občané schopni za války akceptovat na místo kvalitního piva.

Pivovar tak překonal období mocnářství a ocitl se v nové republice. Jako bych viděl malebné Postřiziny a správní radu pivovaru na nádvoří kde je složena velká hromada uhlí, „...aby bylo vidět, že na to máme!“. Však také dr. Fejfar nezapomněl zapsat, že se 29. října 1918 konala první schůze

správní rady v samostatném státě, kde naši republika všichni členové nadšeně „Slávu“ provolali. Nadšení z nového státu bylo jistě větší než z reálné hospodářské situace, nad kterou nebylo až tak co jásat.

V roce 1916 byla postavena nová budova a pořízeno zimotvorné zařízení (k výrobě ledu a chlazení), které však ani pět let po válce ještě nebylo zprovozněno. Podle záznamů měl pivovar jeden parní stroj o výkonu 40 HP a 18 elektromotorů o výkonech od dvou do dvanácti HP. Pivovar prodával svoje pivo přímo a nikdy pivo nevyvážel. Jeho produkce byla téměř konstantní, kromě let války a krize. Na konci 19. století byla uváděna např. v roce 1898 na 16.925 hl. a v roce 1899 na 18.542 hl. a teprve v roce 1901 bylo dosaženo dvacetitisícové hranice. A dále pokračovala dle tabulky.

rok	výstav hl.	rok	výstav hl.	rok	výstav hl.	rok	výstav hl.
1901	20.300	1912	22.116	1923	17.412	1934	17.140
1902	20.580	1913	21.208	1924	19.024	1935	15.496
1903	21.206	1914	16.230	1925	20.053	1936	14.223
1904	22.080	1915	11.730	1926	19.319	1937	14.751
1905	24.060	1916	924	1927	20.139	1938	15.004
1906	23.788	1917	2.160	1928	21.046	1939	17.097
1907	23.788	1918	4.979	1929	23.349	1940	15.114
1908	22.690	1919	8.910	1930	23.736	1941	16.090
1909	24.824	1920	11.235	1931	20.592	1942	14.810
1910	27.301	1921	10.098	1932	20.025	1943	neuvevedeno
1911	25.686	1922	12.220	1933	16.524	1944	neuvevedeno

Zaměstnanci pivovaru v Hořicích v čele se sládkem, 1923
Fotografie z rozvoru piva koncem 19. století a ve 20. letech 20. století >>

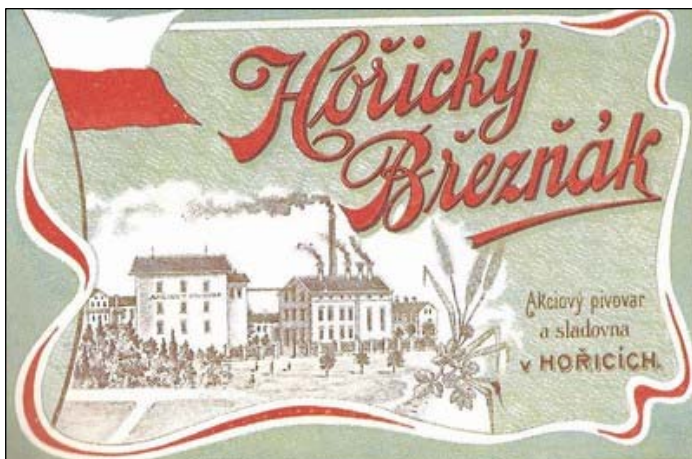

V letech 1920-1921 ročně vyrobil pivovar asi za 1.100.000 Kč s průměrným počtem 16 dělníků, před válkou to bylo 30 dělníků a v období před krizí ve třicátých letech stoupl počet dělníků na 23 osob a v podstatě se tak udržel až do konce roku 1945

Z přehledu výroby je zřejmé, že pivovar vyráběl v téměř stejném objemu. I když měla možná správní rada sny o proniknutí na další trhy, byly to jen sny. Pivovar nepřekročil hranice své oblasti a byl to malý regionální pivovar se stálými odběrateli. Podobně na tom byla i struktura akcionářů, která se moc v průběhu let neměnila, resp. spíš v rámci dělení akcií nebo drobných prodejů několika kusů akcií. Fejfarův spis uvádí, že v roce 1923 bylo akcionářů 301 osob z toho 158 hořických a 143 mimo Hořice. Kromě jiného píše: *„Ku cti těchto budiž zde uvedeno, že nikdy nebyla jejich snaha o vysokou dividendu, nýbrž jen rozkvět závodu měli vždy na mysli. A proto veškeré výdaje ku povznesení jeho ochotně schvalovali. Pivovar byl jejich chloubou, jeho českost – v nevládných to dobách tehdejších – byla jim nade všecko, neb před padesáti léty bylo výhradně českých závodů poskrovnu. Ale i také obyvatelstvo města našeho vždy národně a radikálně smýšlející, mělo rádo ten náš pivovar, neb českost jeho odpovídala jeho intencím“*. Dividendy nebyly z počátku vůbec vypláceny. První ve výši 6 zl. na akcii (3%) byla vyplacena v roce 1879. V dalších letech pak již každoročně obvykle kolem 8-10% na akcii a to i v době války. Vysoké dividendy byly vypláceny v letech 1919 a 1920 ve výši 35 Kč na akcii (17 ½%), nejvyšší pak v letech 1929-1931 kdy dividendy dosáhla 100 Kč/akcii. Procentně to však bylo méně, protože došlo k nakolkování jmenovitě hodnoty všech akcií. Toto zvýšení kapitálu na 1.200.000 Kč přijala valná hromada 28. prosince 1930 se zpětnou platností od 1. října 1927 a to zvýšením hodnoty každé akcie z 200 Kč na 800 Kč což schválilo ministerstvo vnitra 11. května 1931.

Poslední úpravou kapitálu bylo zvýšení, které přijala mimořádná valná hromada konaná 27. července 1941. Ta přijala usnesení, kterým došlo ke zvýšení kapitálu na 1.800.000 K nakolkováním všech akcií na 1.200 K z původních 800 K na vrub rezervních fondů. Obě zvýšení z let 1930 a 1941 proběhlo bez vydání nových akcií, jen orazítkováním stávajících kusů.

Na začátku jsme si říkali o pojmenování zdejšího piva „Hořický granát“ a tak není od věci si také říci něco obchodu a propagaci této značky. Hořické pivo patřilo po dlouhá desetiletí ke známým a kvalitním značkám. V průběhu let vyráběl pivovar několik druhů piv, která se začaly prosazovat na trhu. Od roku 1901 se v pivovaru vařilo deseti i dvanáctistupňové pivo. Nejoblíbenější byl Hořický Granát a Hořický Březňák. Pivovar v mezích svých možností zajišťoval rozvoz piva a to zejména koňskými potahy. Počátkem roku 1921 byl pořízen také nákladní automobil. Kromě zavážení okolních hostinců provozoval a vlastnil pivovar také několik svých podniků. V majetku pivovaru tak byly hostince v Šárové Lhotě ležící asi 5 km od Hořic, Hořická pivnice v Jičíně a přímo v Hořicích patřil pivovaru hostinec zvaný „U Pražáků“. Největší investicí pak bylo zakoupení dělnického domu ve veřejné dražbě 7. prosince 1915 za cenu 34.000 K kde kromě hostince byl i divadelní sál.

Dobový reklamní plakát (1903) a pivní etiketa asi rok 1912 >>

Hostinec „U Pražáků“ v Hořicích, fotografie asi okolo roku 1920

Hořická pivnice v Jičíně, fotografie asi okolo roku 1920

Pivovar měl zájem na významnější rekonstrukci, ale během války na to neměl prostředky. Teprve koncem 20. let byla provedena přestavba. Byl přikoupen vedlejší dům a podle projektu arch. Jindřicha Maliny byl objekt přestavěn na hotel „Koruna“, který byl slavnostně otevřen 8. prosince 1929. Hotel se po únoru 1948 stal domem osvěty a hotelové pokoje byly přeměněny na kanceláře a klubovny.

V průběhu let nasbíral pivovar za svá piva i řadu ocenění, zejména na výstavách, kterých se účastnil. Již v roce 1874 mu byla udělena druhá státní medaile na výstavě v Hradci Králové. Do časopisu Kvas o této události napsal sládek Grantišek Chodounský: „Vzpomínám, když jsme my chudí přijeli na výstaviště a spatřili úpravu místního pivovaru a zejména skvělou pyramidu česko-skalickou, že bylo mně krušno, neb naše úprava byla holá prostá, soudky piva, led a kohoutek. Úvahy se mihaly mozku. V tom vzpomínám, že v době, kdy nastupovaly cesty do hostinců první tlakostroje, snad na výstavbě nějaký soutěží o pozornost odborníků.

Prolétám katalog a ejhle, mistr zámečnický, tuším někde ze Stěžer neb Nedělišť vystavuje vítaný předmět. Ihned jsme se domluvili. Na sud s ledem přibil prosté prkénko, kohout připevněn, hadice rour uložena na led a v krátké době uveden v činnost. Závistivě pohlíželi kolegové na naši sice prostinkou, ale za to vydatnou úpravu čepování. Náš sklep mistr dlouho pamatoval na znamenité dny výstavní. Obecenstvo vítalo „hořické“ z „prkénka“ čepované pivo.“ O rok později získal pivovar na hospodářsko-průmyslové a lesní výstavě v Jičíně velkou stříbrnou medaili, v roce 1878 v Mladé Boleslavi bronzovou státní medaili a v roce 1879 na výstavě v Hořicích čestný diplom (nejvyšší vyznamenání) za „Hořické pivo“ a „Pochvalný diplom“ za sladové výrobky. V roce 1903 na hospodářsko-průmyslové a umělecké výstavě českého severovýchodu obdržel pivovar čestný diplom s právem ražení zlaté medaile. To však největší sláva výstav a ocenění pomalu končila.

Akciová společnost i během druhé světové války měla obtíže s výrobou, podobně tak jako za první války a výroba byla částečně omezována. V poválečném období se snažila správní rada o obnovu pivovaru na předválečnou úroveň, ale únor 1948 znamenal konec této snahy. Pivovar spadnul do druhé vlny znárodnování. Nejprve byla podle rozhodnutí ministerstva výživy ze dne 23. dubna 1948 dosazena národní správa. Národním správcem byl za Československé pivovary, národní podnik jmenován dosavadní ředitel pivovaru Alois Kurz. Vyhláškou ministerstva výživy z 3. července 1948 byl pivovar podle zákona 115/1948 Sb. zpětně k 1. lednu 1948 znárodněn. Následně rozhodlo ministerstvo 20. července 1948 o začlenění majetkové podstaty pivovaru do Podkrkonošských pivovarů, národního podniku se sídlem v Turnově. Z pivovaru se stal jeden z výrobních závodů. Následně byla 1. prosince 1948 zrušena i národní správa, jelikož již byla zbytečná. Poslední záznam v dané vložce firemního rejstříku okresního soudu v Jičíně je zápis z 31. srpna 1949 kdy byla zapsána změna o začlenění podniku Podkrkonošské pivovary do národního podniku Hradecké pivovary v Hradci Králové. Ty pak byly v roce 1960 změněny na Východočeské pivovary, n. p.

V poválečných letech začala výroba opět stoupat a po znárodnění se vlastně soustředila zejména na zvýšení produkce, dostala se ta na přelomu 50. a 60. let na vrchol. Místní znalci označovali zdejší pivo za „druhou Plzeň“. Investice do pivovaru však naopak zaostávala a tak se po roce 1966 kvalita piva začala zhoršovat. Do zdejší vody navíc vnikly chemikálie z nedalekého závodu Československých státních autoopraven. Pro nezájem investovat do zastarávajícího pivovaru byla výroba v červnu 1976 definitivně zastavena a pivovar sloužil jen jako sodovkárna a sklad.

V porevolučních změnách po roce 1989 změnily budovy své majitele. Dnes historické objekty z kvalitního hořického pískovce nesou památkovou ochranu. Budovy byly prodány v dražbě a proběhla rekonstrukce. Objekty dnes slouží jako restaurace, herna, bar a slouží k pořádání různých akcí. I když se zde pivo již desítky let nevaří je dobře, že tato průmyslová stavba se dochovala až do dnešních dní. Je to krásná ukázka průmyslové architektury.

Rudolf Píša

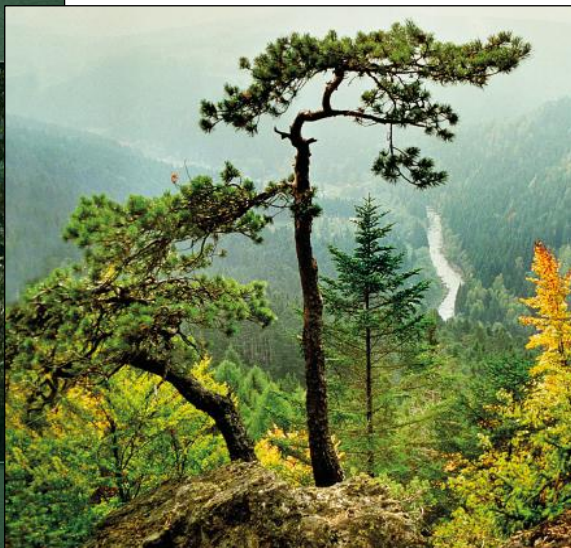
ŠUMAVSKÁ LEDOVCOVÁ JEZERA, KARY, STRŽE A VODOPÁDY

Ivo Svoboda

DAS
MEDIA

DAS
MEDIA

Šumavou
vrcholy
i údolími

Durch Berg
und Tal
Böhmerwald

IVO SVOBODA

DAS MEDIA, a.s. vydává pro všechny milovníky přírody knihy z edice „Šumava“. Autorem je Ivo Svoboda, který působil na Šumavě jako lesní inženýr a má tak nejen bohaté odborné znalosti, ale zejména svůj rozsáhlý fotoarchiv a dokumentaci.

Zatím posledním počinem je obrazová publikace „Šumavou vrcholy i údolími“, která je svým rozsahem i zpracováním zcela unikátní a potěší každého, kdo ocení krásy přírody a celého regionu.

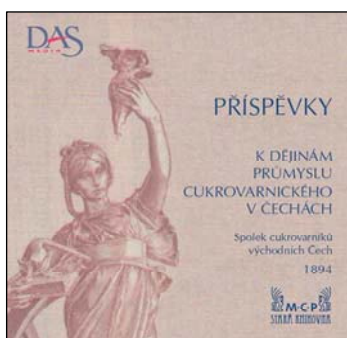
V edici MCP vydávané ve spolupráci s Muzeem cenných papírů vyšly zatím dva tituly a to katalog cenných papírů z oboru pivovarů a sladoven a příspěvky k dějinám průmyslu cukrovarnického ve východních Čechách, 1894.

Všechny tituly najdete v knihkupectvích po celé ČR a nebo si je můžete objednat na naší adrese.

DAS MEDIA, a.s.
Pod Vílami 13
140 00 Praha 4 - Nusle

media@das-mcp.cz

www.das-mcp.cz

PIVOVARY A SLADOVNY KATALOG CENNÝCH PAPÍRŮ

MCP

 M·C·P
MUZEUM CENNÝCH PAPÍRŮ
NADAČNÍ FOND

NADAČNÍ KONTO

369 000 369 / 2010

Fio banka, a.s.

Muzeum cenných papírů, nadační fond, Pod Vílami 1038/13, 140 00 Praha 4 - Nusle, IČ 28 42 98 93, fond zapsán v nadačním rejstříku MS v Praze N697. Věstník je vydáván měsíčně jako zpravodaj o činnosti fondu a jeho sbírkách. Je šířen prostřednictvím webových stránek muzea za pomoci DAS MEDIA, a. s. Nevyžádané rukopisy se nevracejí. Šíření všech reprodukcí i textů bez dalšího souhlasu MCP je zakázáno a podléhá autorskému a reprodukčnímu právu.